

Sygn. akt V CZ 38/15

POSTANOWIENIE

Dnia 2 lipca 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Hubert Wrzeszcz (przewodniczący)

SSN Irena Gromska-Szuster (sprawozdawca)

SSN Zbigniew Kwaśniewski

w sprawie z powództwa B. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w C.
przeciwko "W. B." Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 2 lipca 2015 r.,
zażalenia strony pozwanej na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 27 marca 2015 r.,

**uchyla zaskarżone postanowienie i przekazuje sprawę
w tym zakresie Sądowi Apelacyjnemu
do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia
o kosztach postępowania zażaleniowego.**

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 27 marca 2015 r. Sąd Apelacyjny odrzucił wniosek pozwanej o przywrócenie terminu do złożenia skargi kasacyjnej i odrzucił skargę kasacyjną od wyroku tego Sądu z dnia 5 sierpnia 2014 r.

Sąd Apelacyjny ustalił, że na wniosek pozwanej złożony w terminie i w trybie art. 387 § 3 k.p.c., Sąd w dniu 9 września 2014 r. wysłał jej odpis wyroku z uzasadnieniem, który został doręczony przez awizo (art. 139 § 1 k.p.c.) w dniu 30 września 2014 r.

Pismem z dnia 30 października 2014 r. pozwana zawiadomiła Sąd, że nie otrzymała odpisu wyroku z uzasadnieniem i wniosła o ponowne doręczenie. W odpowiedzi Sąd poinformował pozwaną, pismem doręczonym jej w dniu 12 listopada 2014 r., że odpis wyroku z uzasadnieniem został jej już doręczony przez awizo oraz wskazał kartę akt zawierającą zwrotne poświadczenie odbioru i stwierdził, że odpis wyroku z uzasadnieniem zostanie jej doręczony ponownie po uiszczeniu opłaty 96 zł. Pismem z dnia 26 listopada 2014 r. pozwana powiadomiła Sąd, że nie otrzymała odpisu wyroku z uzasadnieniem ani awiza, prosiła o wskazanie jej numeru i daty przesyłki zawierającej wysłany odpis wyroku z uzasadnieniem w celu umożliwienia złożenia reklamacji. Powiadomiła o wpłaceniu 96 zł i prosiła o przesłanie odpisu wyroku z uzasadnieniem. W dniu 15 grudnia 2014 r. pozwana otrzymała odpis wyroku z uzasadnieniem wysłany w dniu 1 grudnia 2014 r.

W dniu 5 lutego 2015 r. pełnomocnik pozwanej złożył wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej, załączając do niego skargę kasacyjną, która została opłacona w dniu 10 lutego 2015 r. W uzasadnieniu wskazał, że pozwana nie otrzymała wysłanego jej w dniu 9 września 2014 r. odpisu wyroku z uzasadnieniem ani awiza o pozostawieniu przesyłki w urzędzie pocztowym, informacje w tym przedmiocie zamieszczone przez doręczyciela na przesyłce były nieprawdziwe. Wystąpiła z reklamacją do doręczyciela, który jednak jej nie rozpatrzył, gdyż reklamację powinien złożyć nadawca a nie adresat. Kiedy otrzymała odpis wyroku z uzasadnieniem okazało się, że został on jej doręczony w trybie art. 9 k.p.c. Ponieważ wniesienie skargi kasacyjnej wymaga udziału zawodowego pełnomocnika, poszukiwała go i ustanowiła w dniu

3 lutego 2015 r. Tym samym złożenie w dniu 10 lutego 2015 r. wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej wraz ze skargą nastąpiło w terminie przewidzianym w art. 169 § 1 k.p.c.

Sąd Apelacyjny nie podzielił tego stanowiska i uznał wniosek o przywrócenie terminu za spóźniony. Stwierdził, że przewidziany w art. 169 § 1 k.p.c. tygodniowy termin do złożenia wniosku rozpoczął bieg w dniu 12 listopada 2014 r., w chwili otrzymania przez pozwaną informacji Sądu o tym, że odpis wyroku z uzasadnieniem został jej już doręczony przez awizo. Wtedy bowiem powzięła wiadomość, że w aktach sprawy znajduje się awizowana przesyłka - odpis wyroku z uzasadnieniem. Wówczas rozpoczął bieg termin do wniesienia skargi kasacyjnej, który upłynął w dniu 30 listopada 2014 r., a pozwana złożyła wniosek o przywrócenie terminu dopiero w dniu 10 lutego 2015 r., a więc po upływie tygodniowego terminu wskazanego w art. 169 § 1 k.p.c.

Pozwana zaskarżyła powyższe postanowienie w całości zarzucając naruszenie art. 169 § 1 k.p.c. przez przyjęcie, że przyczyna przekroczenia terminu do złożenia skargi kasacyjnej nie ustała w dniu 3 lutego 2015 r., zaś przekroczenie terminu do złożenia skargi kasacyjnej nastąpiło z przyczyny zawinionej przez pozwaną a nie operatora pocztowego. Wnosiła o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i zasądzenie na jej rzecz kosztów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Postanowienie Sądu Apelacyjnego o odrzuceniu wniosku pozwanej o przywrócenie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej nie należy do żadnej z kategorii postanowień, o których mowa w art. 394¹ k.p.c., a zatem nie przysługuje na nie zażalenie do Sądu Najwyższego. Zażalenie przysługuje natomiast na postanowienie Sądu drugiej instancji o odrzuceniu skargi kasacyjnej (art. 394¹ § 1 k.p.c.), wydane jako skutek postanowienia o odrzuceniu wniosku o przywrócenie terminu. Strona może zatem, składając zażalenie na postanowienie o odrzuceniu skargi kasacyjnej, złożyć wniosek w trybie art. 380 w zw. z art. 398²¹ k.p.c., o rozpoznanie przez Sąd Najwyższy również nie podlegającego zaskarżeniu postanowienia o odrzuceniu wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia skargi

kasacyjnej, gdyż postanowienie to miało wpływ na wydanie postanowienia o odrzuceniu skargi kasacyjnej jako wniesionej po terminie.

Wprawdzie strona pozwana reprezentowana przez zawodowego pełnomocnika nie zawarła wprost takiego wniosku w zażaleniu na postanowienie o odrzuceniu skargi kasacyjnej, jednak zażalenie to zawiera jako jedyny zarzut naruszenia art. 169 § 1 k.p.c. a znaczna część jego uzasadnienie poświęcona jest kwestionowaniu stanowiska Sądu drugiej instancji o niezachowaniu terminu do złożenia wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej. Należało zatem uznać, że w sposób dorozumiany pozwana złożyła wniosek o objęcie kontrolą Sądu Najwyższego również tego postanowienia Sądu drugiej instancji.

Na wstępie trzeba stwierdzić, że przede wszystkim nie zostało wyjaśnione, czy stronie pozwanej doręczony został w sposób prawidłowy, z zachowaniem wymagań przewidzianych w art. 139 k.p.c., odpis wyroku z uzasadnieniem, wysłany w dniu 9 września 2014 r. na jej wniosek złożony w trybie art. 387 § 3 k.p.c. Tylko bowiem prawidłowe doręczenie stronie, na jej wniosek złożony w trybie powyższego przepisu, odpisu wyroku sądu drugiej instancji z uzasadnieniem warunkuje rozpoczęcie biegu terminu do wniesienia skargi kasacyjnej. Jeżeli odpis wyroku z uzasadnieniem nie został doręczony z zachowaniem wymagań przepisów k.p.c. o doręczeniach, a więc w przypadku tzw. doręczenia zastępczego, z zachowaniem wymagań przewidzianych w art. 139 § 1 k.p.c., termin do wniesienia skargi kasacyjnej nie rozpoczyna się w ogóle i nie biegnie. Dopóki zatem odpis wyroku z uzasadnieniem nie zostanie stronie prawidłowo doręczony nie ma podstaw do stwierdzenia uchybienia terminu do wniesienia skargi kasacyjnej.

Stanowisko strony pozwanej w przedmiocie doręczenia jej odpisu wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 5 sierpnia 2014 r. z uzasadnieniem na jej wniosek złożony w trybie art. 387 § 3 k.p.c. nie jest spójne. Z jednej bowiem strony twierdzi ona, że termin do wniesienia skargi kasacyjnej został uchybiony, co, jak wskazano wyżej, wymagałoby stwierdzenia, że odpis ten został jej doręczony przez awizo w dniu 30 września 2014 r., jak przyjął Sąd Apelacyjny. Z drugiej jednak strony cały

wywód stanowiący uzasadnienie zarówno wniosku o przywrócenie terminu jak i rozpoznawanego zażalenia opiera się na twierdzeniu, że nie tylko nie otrzymała przesyłki zawierającej odpis wyroku z uzasadnieniem, lecz nie otrzymała również zawiadomienia o pozostawieniu przesyłki w urzędzie pocztowym, nie zostały więc spełnione wymagania art. 139 § 1 k.p.c., a tym samym brak możliwości uznania tej przesyłki za doręczoną, ze wszystkimi tego, wskazanymi wyżej, konsekwencjami w zakresie rozpoczęcia biegu terminu do wniesienia skargi kasacyjnej. Kwestia ta wymaga wyjaśnienia i zajęcia stanowiska przez Sąd Apelacyjny, przed rozpoznaniem wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej, który byłby bezprzedmiotowy, gdyby zarzuty pozwanej co do wadliwości doręczenia jej odpisu wyroku z uzasadnieniem w trybie art. 139 § 1 k.p.c. okazały się uzasadnione.

Dopiero jeżeli okaże się, że doręczenie stronie pozwanej odpisu wyroku z uzasadnieniem w trybie przewidzianym w art. 139 § 1 k.p.c. było prawidłowe, możliwa będzie ocena czy pozwana zachowała przewidziany w art. 169 § 1 k.p.c. termin do złożenia wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej. Przy ocenie tej kwestii należy mieć na uwadze, że na tle określonego w powyższym przepisie wymagania równoczesnego dokonania-wraz z wnioskiem o przywrócenie terminu- czynności procesowej w postaci wniesienia skargi kasacyjnej, należy przyjąć, iż ocena ustania przyczyny uchybienia terminowi powinna pozostawać w ścisłym związku z ustaleniem realnej możliwości dopełnienia tej czynności. Dopóki możliwość ta nie ma rzeczywistego charakteru, dopóty nie można mówić o ustaniu przyczyny uniemożliwiającej dokonanie czynności procesowej, a więc o ustaniu przyczyny uchybienia terminowi. Gdy chodzi o przywrócenie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej trzeba mieć na uwadze specyfikę tej sytuacji, polegającą na niemożności samodzielnego działania strony (porównaj uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 lutego 2009 r. III CZP 117/08, OSNC 2009/7-8/91). Badanie początku biegu terminu do złożenia wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej powinno uwzględniać wszystkie okoliczności mające wpływ na uchybienie terminowi, obejmujące zarówno dbałość o własne interesy, terminowość i staranność działań samej strony przy poszukiwaniu i ustanowieniu zawodowego pełnomocnika do wniesienia skargi

kasacyjnej, jak i działania samego pełnomocnika po jego ustanowieniu, przy uwzględnieniu charakteru i złożoności sprawy oraz tego, że w normalnej sytuacji pełnomocnik ma dwa miesiące czasu na zapoznanie się ze sprawą oraz sporządzenie i wniesienie skargi kasacyjnej. Radykalne skrócenie tego terminu ze względu na konieczność wniesienia skargi kasacyjnej razem z wnioskiem o przywrócenie terminu, mogłoby prowadzić do ograniczenia ustawowych uprawnień strony. Możliwość uniknięcia niekorzystnych skutków procesowych przez stronę, która z przyczyn przez siebie niezawinionych nie mogła dochować ustawowego terminu do wniesienia skargi kasacyjnej należy rozumieć jako możliwość dopełnienia opóźnionej czynności ze skutecznością potencjalnie nie mniejszą niż wtedy, gdy dokonuje jej bez opóźnienia (porównaj wskazaną wyżej uchwałę z dnia 17 lutego 2009 r. oraz postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 sierpnia 1998 r. II CKN 415/98, z dnia 27 czerwca 2000 r. I CZ 62/00, z dnia 30 stycznia 2009 r. II CZ 91/08, niepubl. oraz z dnia 4 marca 2005 r. II UZ 72/04, OSNP 2005/20/325 i z dnia 26 września 2005 r. II UZ 53/05, OSNP 2006/15-16/255).

Biorąc wszystko to pod uwagę Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. uchylił zaskarżone postanowienie o odrzuceniu skargi kasacyjnej i przekazał sprawę w tym zakresie Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania, pozostawiając rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.